

ПРОГРАМА

ПАРТИЈА ЗА ЕВРОПСКА ИДНИНА

СКОПЈЕ, мај 2011

I. ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ /МОДЕЛ НА ОРГАНИЗИРАЊЕ

Моделот на организација на државната власт во Република Македонија претставува мешавина на елементи на претседателскиот и парламентарниот систем или пак еден вид на **комбиниран систем приспособен за специфичните услови** на македонското општество.

Во формално правна смисла Собранието на Република Македонија има наредена позиција во однос на Владата како извршна власт, меѓутоа **досегашното практикување** на власта јасно покажа дека таа позиција е обратна и имаме **очигледна подреденост** на Собранието под Владата.

Темелни вредности и принципи на Партија за европска иднина (ПЕИ)

Основни вредности и принципи на Партија за европска иднина (ПЕИ)

- **парламентарна демократија** како облик на организација на власта,
- гаранција на **основни слободи и права** на човекот и граѓанинот,
- **рамноправност** на половите,
- **неприкосновеност** на сопственоста
- **слобода** на здружувањето и вероисповеста,
- **правна држава и независност** на судството,
- грижа за македонските **иселеници**,
- **социјална правда** и солидарност,
- негување и унапредување на **меѓуетнички односи**
- членство во НАТО И ЕУ, како гаранција за **територијалниот интегритет** и суверенитет и функционирање на Република Македонија и зачувување на нејзината целовитост
- негување и развивање на **добрососедските доноси** со сите соседни држави
- гаранција на слободата и негувањето на духовниот и **етничкиот идентитет** и рамноправна положба на граѓаните на Република Македонија, без разлика на расната, верската и етничката припадност,
- слобода на **медиумите** како столб на демократијата

Заложби на Партија за европска иднина (ПЕИ)

- **Партија за европска иднина (ПЕИ)** континуирано ќе се залага за дополнувања и измени во уставот на РМ, со што ќе овозможи рамноправно вклучување во содржината на највисокиот правен акт покрај постојаните ентитети, да бидат внесени **Торбешите, Египќаните, Хрватите, Црногорците и др.**

- Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе го штити **суверенитетот и територијалниот интегритет** на Република Македонија и унитарниот карактер на државата
- Партија за европска иднина (ПЕИ) недвосмислено ќе се залага за **јасно и прецизно дефинирање** на надлежностите на институциите на системот,
- создавање и изградба на мониторинг систем за следење на работата на носителите на **јавни овластувања**,
- заложба за професионална јавна администрација и за напредок во кариерата врз основа на **професионалните постигнувања** и заслуги
- **поедноставување** на административните процедури,
- воведување на систем на внатрешна контрола во секоја државна институција, со чија помош ќе бидат оневозможени сите обиди за **корупција, криминал, непотизам**, судир на интереси и и други облици на недозволено дејствување,
- имајќи ја во предвид историската и цивилизациската припадност на Република Македонија кон Европа, Партија за европска иднина (ПЕИ) на приоритетен начин ќе ги третира и остварува **европските интереси**,
- воспоставување на **поефикасен систем** за борба против криминалот и корупцијата,
- подобрување на меѓуетничките односи и **градење на меѓусебна доверба**
- потполна имплементација на европските стандарди во сферата на заштита на **човековите права**
- почитување на принципите на **Охридскиот рамковен договор**

II. ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за создавање поволни услови за целокупен општествено-економски развој на Република Македонија, за квалитетен човечки развој, со кој ќе се подобрат условите за живот и работа на граѓаните, тие да се охрабрат дека и овде, на македонска земја, може добро да се живее.

Ние мора да изградиме правна држава во која ќе се почитуваат правните и моралните норми, во интерес на охрабрување на претприемачите и младите луѓе да започнат со самостојни стопански активности, да ги искористат своите знаења и способности.

Сериозни проблеми и предизвици за Република Македонија денес претставуваат неколку значајни економски проблеми, и тоа:

- Невработеноста,	- Инфлацијата,
- Сиромаштијата,	- Економскиот раст и развој,
- Животниот стандард,	- Инвестициите

Имајќи ги предвид економските, но и социјалните последици од овие проблеми **приоритетна цел на Партија за европска иднина (ПЕИ) е економски да ја подигне нашата држава и да му помогне на населението да исплива од долгогодишната криза.**

Економската програма на Партија за европска иднина (ПЕИ) се заснова **на следнава макроекономска рамка:**

1. Годишен пораст на бруто домашен производ од 5 - 6 %
2. Перманентно намалување на стапката на невработеност до ниво под 30%
3. Стабилизирање на инфлацијата на ниво од 3-5 % годишно;
4. Утврдување на буџетскиот дефицит на ниво до 2,5 % од БДП годишно;
5. Утврдување на јавниот надворешен долг до ниво од 25% од БДП;
6. Субвенционирање на земјоделското производство од 50 -100 милиони евра годишно;
7. Стапката на бруто инвестициите да се зголеми до ниво од 24-26% од БДП
8. Годишен пораст на странски директни инвестиции од 300 - 400 милиони евра;
9. Годишен пораст на извозот од 20%;
10. Перманентен пораст на куповната моќ на граѓаните на Република Македонија и намалување на сиромаштијата под ниво од 12% до крајот на 2015 година.

Разбирливо нашата најважна ориентација е **креирање на нови работни места**. Со економските мерки кои Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе ги преземе во периодот од 2011 до 2015 година, стапката на невработеност перманентно ќе се намалува за 2,5 % годишно, така што до 2015 ќе биде под 28%.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за имплементација на низа макроекономски и на микроекономски развојни реформи, кои ќе овозможат **зголемен економски раст и развој**.

Преку поттикнување на **примената на современи техничко-технолошки решенија** ќе влијаеме и на подигање на продуктивноста на македонските компании и нивната конкурентност на меѓународните пазари, во насока на поттикнување на порастот на БДП.

Предвидените реформи ќе овозможат **засилена инвестициска активност** во Република Македонија и тоа како од странски, така и од домашни инвеститори.

Ова ќе го оствариме преку **подобрување на инвестицискиот клима** (стабилност и предвидливост на регулативата, ефикасна извршна постапка, забрзана наплата на побарувања, заштита на кредиторите), намалување на јавната потрошувачка, дерегулација и либерализација, подобрен квалитет на јавните услуги, подобрена јавна инфраструктура, поефикасно судство.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе преземе и соодветни мерки за поттикнување на зголемувањето на производството, асортиманот и квалитетот на македонските производи, со што индиректно ќе се влијае врз **зголемувањето на извозот на странските пазари**, а истовремено ќе се намали потребата од увоз на странски производи, што од своја страна ќе влијае врз намалувањето на трговскиот дефицит на земјата.

Мораме да воведеме **реформски мерки**, кои ќе овозможат Македонија да ја унапредува својата конкурентивна предност во меѓународната трговија.

Во рамките на **фискалната политика** на Република Македонија Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за промена на структурата на буџетот во насока на зголемување на делот од буџетот кој се однесува на капиталните инвестиции во државата. Во престојниот период ќе се залагаме за развоен буџет преку кој ќе се финансираат патишта, водоводни инфраструктури, болници, училишта, пруги, и други проекти кои имаат есенцијално инфраструктурно значење за Република Македонија.

Даночната политика ќе биде во функција на бизнисот, зголемување на економската активност, зголемување на платите и елиминирање на сивата економија. Дисциплината и доследното почитување на законите во прибирањето на даноците, ќе биде обврска која целосно ќе ја исполниме. Ваквата фискална позиција ќе обезбеди развојна улога на буџетот, без при тоа да предизвика зголемување на странскиот јавниот долг на Република Македонија.

Ќе спроведеме **промени во буџетското планирање** во Македонија и ќе ги извршиме сите потребни реформи во владиниот сектор, кои се дизајнирани за да се постигне фискална дисциплина карактеристична за развиените пазарни економии.

Ќе се залагаме за **елиминирање на сивата економија** преку воведување на мерки со кои ќе се зголемува легално работење, и тоа преку воведување на даночни олеснувања и воведување на различни социјални пакети (здравствени и пензиски). Ќе ги намалиме трошоците за легално вршење на бизнисот преку скратување на процес на добивање дозволи за работа, градежни дозволи и други решенија поврзани со бизнисот.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе создаде услови **занаетчиите, како традиционални претприемачи** да го добијат должното внимание и поддршка Партија за европска иднина (ПЕИ). За таа цел, ќе им создадеме услови за полесен пристап до поволни финансиски средства, едукација и информации за развој на оваа традиционална гранка.

Земјоделството и развојот на аграрот е една од најважните цели на политиката што ќе ја води Партија за европска иднина (ПЕИ). Унапредувањето на земјоделството во наредните четири години ќе даде значителен придонес во вкупниот економски раст на земјата.

Во услови на глобално затоплување и промена на климатските услови во светот, производството на храна станува приоритетна задача на сите земји, а секако и на нашата. Во таа смисла, Партија за европска иднина (ПЕИ) се залага за **редефинирање на аграрната политика** односно за нови приоритети во земјоделството и сточарството, со што ќе се обезбеди задоволување на потребите од храна од сопствено производство, а со субвенции и бенефиции во производството на суровини и репродукциони материјали кај одделни производи, ќе се поттикнува потребното производство.

Во функција на таа политика, предвидуваме олеснувања за земјоделските производители, ќе обезбедиме **стимулации и премии за примарните земјоделски производи**: пченицата, пченка и други житни култури, грозјето, тутунот, градинарските производи и расадните материјали, како и млекото и млечните производи.

Ќе поттикнуваме создавање на **регионални центри за откуп и за преработка на земјоделски производи**, во градење ладилници, магацини со контролирани клима-уреди, со што

на земјоделците и сточарите ќе им го олеснине пристапот до пазарите. Ќе влијаеме врз заживувањето на агроберзата и ќе воспоставиме ред во трговијата со земјоделските производи. Ќе биде организирана и промоција на македонските земјоделски култури на странските пазари.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе го зголемува **шумскиот фонд** преку редовни и организирање кампањи за пошумување, и спречување на неконтролираната сеча на шумите. Истовремено, ќе го стимулира развојот на мали и средни претпријатија за полуфинална и финална обработка на елементи за дрвоиндустриски производи. Особено внимание ќе посветуваме на секторот **ловство** пред се на правилна распределба на концесиите за ловистата во Р.Македонија како: Лиштето Дримкол и Белица во Струга, Ловиштата во Дебарско-Реканскиот крај како и во други региони.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе го стимулира **производството на здрава храна**. Имено, Македонија има идеални услови за производство на здрава храна. Здравата (органска) храна може да прерасне во значаен извор на девизни приходи и да обезбеди егзистенција за многу производители на зеленчук, овошје, млеко и млечни производи и месо и месни производи.

Странските директни инвестиции (СДИ) остануваат и натаму да бидат приоритет во економскиот развој на Партија за европска иднина (ПЕИ), како дополнување на скромната домашна понуда на капитал. Но, при тоа, не треба да се занемари фактот дека со една добро утврдена економска политика, треба да се создадат услови и да се зајакне довербата на македонските граѓани на привремена работа во странство како и на македонските иселеници, во нашите институции како банки, комори, судови, државни органи итн. да го вложуваат својот капитал во македонските претпријатија, да градат нови, а со тоа да и помогнат на својата матична земја.

Анализата на приливот на странски директни инвестиции во Република Македонија, покажува дека се постигнати определени резултати. Според нивото на СДИ кои влегле во Македонија, нашата земја сепак заостанува зад другите држави од Југоисточна и Централна Европа. Во структурата на СДИ релативно мал е уделот на т.н. green-field инвестициите.

Во Република Македонија се **воведени бројни инвестициски и даночни олеснувања**: воведување на рамен данок - данок на добивка и персонален данок од 10%; ослободување од царина за опремата што ќе се внесе како странско вложување и други мерки со коишто се поттикнати СДИ. Покрај овие, ќе воведеме и други олеснувања кои се однесуваат на сите инвеститори, без разлика дали се домашни или странски. Според Партија за европска иднина (ПЕИ), за развој на СДИ од клучно значење е **отстранувањето на административните бариери**. Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе ги отстрани бариерите за инвестирање во Република Македонија и ќе создаде поволен економскиот амбиент за водење бизнис. Капацитетот за градење на економски и деловни мрежи е клучна одредница за тоа колку СДИ ќе успееме да привлечеме во нашата земја. Затоа, ПАРТИЈА ЗА ЕВРОПСКА ИДНИНА (ПЕИ) ќе формира акционен план со цел директно да се таргетираат најголемите инвеститори ширум светот.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се труди, со активни мерки на економската политика на Владата, да се потпомага **развојот и поддршката на претприемачите**, на

претпријатијата, особено во областа на подигнување на нивната конкурентска способност, а со тоа зголемување на извозот, а супституција на увозот со домашни производи.

Партија за европска иднина (ПЕИ) смета дека Република Македонија, која како држава се наоѓа на крстосницата на коридорите исток-запад (Софија, Скопје, Струга, Тирана, Драч) и север-југ (Белград, Скопје, Гевгелија, Солун) треба да има голема корист од оваа своја географска положба. Имајќи во предвид дека и самите **вложувања во инфраструктурата** се од витално значење за намалување на невработеноста и сиромаштијата, за зголемување на конкурентноста на националната економија, за повисок економски раст и порамномерен регионален развој во насока на интензивирање на евроинтеграцијата на Република Македонија, Партија за европска иднина (ПЕИ) во периодот 2011-2015 година ќе реализира јавни инвестициски проекти од областа на:

- сообраќајната инфраструктура,
- градежништвото,
- водоснабдувањето и одведувањето урбани отпадни води,
- системите за наводнување,
- транспортот,
- гасоводната мрежа и
- енергетиката.

Средства за оваа намена ќе бидат обезбедени од различни извори и тоа преку издавање концесии, домашни и странски директни инвестиции, странски донации и преку реализација на јавно-приватното партнерство:

- Изградба на нов резервоар за вода во с. Лабуништа
- Изградба на фекална канализација во с. Октиси
- Изведба на пречистителна станица во с. Подгорци
- Регионален водовод Бразда-Цветово-Малчиште-Маркова Сушица
- Регионален водовод Црвена вода-Горно Количани-Долно Количани-пагаруша
- Канализација во с. Батинци
- Резервоар и улична водоводна мрежа во с. Ростуше
- Канализација во с. Јанче
- Водоводна мрежа во с. Скудриње
- Водоводна мрежа во с. Могорче
- Резервоар и водоводна мрежа во Општина Пласница
- Пречистителна станица во с. Долно Косоврасти
- Пречистителна станица во с. Горно Косоврасти

Партија за европска иднина (ПЕИ) особено ќе се залага за **развој на градежништвото** за што во Република Македонија има високо квалитетни кадри кои не се искористени целосно. Цврсто сме уверени дека со тоа ќе се создадат предуслови за разрешување на двете најгорливи прашања во Република Македонија: намалување на невработеноста и развој на економијата.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе настојува сите населени места да бидат поврзани со асфалтни патишта, а преку **развојот на локалните инфраструктурни проекти** ќе овозможиме побрза и поефикасна комуникација меѓу населените места и нивно интегрирање со регионалните

комуникациски мрежи. Ваквата политика ќе доведе до подобрување на квалитетот на живеење и социјално-економскиот развој на сите населени места во државата, и тоа:

- Регионален пат Струга - Дебар
- Локален пат Лабуништа - Лениште
- Регионален пат Враништа - Белица - Октиси - Вевчани
- Локални патишта во Општина Пласница
- Локален пат до село Цветово, Општина Студеничани
- Локален пат до село Љубош, Општина Студеничани
- Локален пат до село Малчиште, Општина Студеничани
- Пристапен пат до село Ростуше
- Пристапен пат до село Јанче
- Локален пат Ростушки Мост – с.Требиште
- Локален пат с. Аџиевци – с. Присојница
- Пристапен пат до село Могорче и др.

Во сферата на **станбената политика** ќе вложиме максимални напори за создавање на поволни услови младите македонски семејства да го решат станбеното прашање. Партија за европска иднина (ПЕИ) во наредниот период ќе обрне посебно внимание на две категории граѓани: млади брачни парови и социјално загрозуени лица, а особено на самохраните родители.

Енергетскиот развој во Република Македонија, со години, претставува лимитирачки развоен фактор, пред сè, поради долгото дезинвестирање во термо и хидро електрични централи, а и поради ограничените природни ресурси. На овој план е потребно да се изгради една нова стратегија на енергетски развој, која покрај традиционалните извори како вода, јаглен, треба да ги земе во предвид и алтернативните извори на енергија како ветерот, сонцето. Од друга страна, нашата земја не смее во иднина да гради претпријатија на кои им е потребна многу енергија (енергетски екстензивни), туку индустрии што работат без многу високи инпути на енергија. За Партија за европска иднина (ПЕИ) **енергијата е есенцијален фактор за развој** на целокупната економија. За жал денес, Република Македонија е силно зависна од сите видови енергија, не само од оние што мора да се увезуваат, како суровата нафта и гасот, туку исто така и од електричната енергија. Без долгорочна и одржлива енергетска стратегија и политика, не можеме да очекуваме дека ќе опочне нов инвестициски циклус и отворање нови работни места. Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе изгради стабилна, **долгорочна и ефикасна енергетска политика**, која ќе овозможи енергетскиот сектор да биде основна движечка сила на македонската економија и столб на суверенитетот на државата.

Ќе се залагаме и за имплементирање на **проекти за примена на природниот гас** како енергенс за производство на електрична енергија и ќе ја поттикнуваме изградбата на гасни електрани–топлани во Република Македонија.

Ќе ја поттикнеме **изградбата на нови големи и мали хидроелектрани** од странски и домашни инвеститори преку издавање концесии, согласно со законската регулатива.

Ќе отпочнеме активности за **гасификација на РМ** и создавање можности за етапно воведување на гасот како алтернативен извор на енергија во домаќинствата и индустријата.

Ќе посветиме внимание на **користењето на обновливите извори на енергија**, ќе ја поддржиме изработката на комплетен катастар на можни локации за обновливи централи. Ќе се залагаме за едноставна, јасна и транспарентна процедура за издавање концесии за нивна изградба. Особено внимание ќе се посвети на поддршката за производството на биодизел и биоетанол како обновливи енергетски извори од домашни суровини.

Посебно внимание ќе обрнеме на развојот на конкуренцијата воопшто и во **банкарскиот сектор** посебно. Во таа насока, ќе се залагаме за влез на големи банкарски имиња на македонскиот банкарски простор. Целта е да создадеме услови за збогатување на понудата и на квалитетот на банкарските услуги, со што ќе се поддржат развојните проекти на македонските компании во насока на зголемен макроекономски развој на земјата и решавање на фундаменталните макроекономски проблеми.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ги почитува прописите за акционерство, меѓутоа, посебен акцент ќе стави на организациското дејствување и правците за местото и **улогата на малите акционери**, причина што малите акционери во поголем број добро организирани досега не се соодветно ангажирани, ќе станат носители на растот и развојот на секое стопанско претпријатие во кое го имаат својот удел.

Туризмот е еден од приоритетите во економскиот развој на Партија за европска иднина (ПЕИ) со оглед на расположивите ресурси, природни убавини, богатата традиција и културно наследство. Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за програмски пристап во развој на туристичката дејност, во што голема улога треба да има локалната самоуправа и истакнувањето на компаративните предности на секој регион и населено место, особено во развојот на алтернативниот туризам, секако дека посебно внимание посветуваме и на развојот на селскиот туризам.

Екологија и заштита на животната средина особен интерес во програмските определби на ПЕИ се посветува на оваа област, предложените решенија се изградба на регионални депонии на целата територија на Р.Македонија особено ќе се изработи посебна студија и мапа на сите диви депонии особено по руралните средини како и нивно затворање.

ЗДРАВСТВЕНА ПОЛИТИКА

Република Македонија имаше сеопфатен и релативно функционален систем на здравствена заштита, достапен до граѓаните на целата држава, со долго позитивно функционирање на системот на здравствено осигурување, со квалификуван кадар и контрола врз заразните болести. Сепак, и во

рамки на ваквите достигнувања, постојат бројни слабости на системот, во насока на чие надминување Партијата би ги вложила сите свои напори.

1. Македонскиот систем на здравствена заштита претставува **гломазен и комплексен збир од хетерогени институции кои не претставуваат интегриран и координиран систем.** Наша заложба ќе биде да обезбедиме интегрирање на системот на здравствена заштита, така што пациентот да се здобие со целосен третман од моментот кога ќе почне да се лекува.
2. Не постои **правилна разместеност на здравствените институции** низ државата, што оневозможува граѓаните од помалите средини да обезбедат адекватна здравствена заштита, на начин на кој таа е обезбедана во поголемите центри. Имено, преку 85% од приватните здравствени организации се во градовите, апсолутно најголемиот број во големите градови, а овој процент е уште повисок во стоматологијата и аптеките, кои во 93% се лоцирани во градските подрачја. **Заложба на партијата** ќе биде, преку разни финансиски олеснувања, да се **поттикне отворање на разни здравствени установи и во помалите средини, особено селата**, и тоа:
 - Здравствен дом во с.Лабуништа
 - Осовременување на Болницата во с.Ростуше
 - Амбуланти по селски населби
3. Зголемено **финансирање во здравствениот сектор.**

СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Република Македонија има големи проблеми во однос на тоа како да им помогне на голем број категории на граѓани на државата, кои не се во можност да ги користат материјалните и социјалните придобивки на современото општество. Во овие категории спаѓаат особено децата, старите лица, невработените, зависните од дрога и алкохол. Партијата мора на ова прашање да му посвети особено внимание, со мерки кои ќе ги надминат постојаните проблеми:

- Недостаток на средства за реалните потреби на системот. Затоа, партиска заложба би била да се обезбедат средства, со кои би се обезбедиле **подобри материјални услови** за функционирање на системот, кои би обезбедиле подобрување и **осовременување на објектите** во кои штитениците живеат, особено децата и старите лица, **обезбедување постимулативни плати** за персоналот со цел да пружат подобри услуги и отворање нови центри за некои категории на граѓани. Исто така, наша заложба ќе биде **отворање на центри за децата** од улица, жртвите на семејното насилство, уживателите на дрога, бездомниците и други. Ние ќе отвораме и дневни центри за социјално исклучени лица.

- Недоволна транспарентност. Многу лица кои се **социјално загрозени** не се опфатени во системот на социјална заштита, дел од невработените кои имаат потреба од социјална помош, но и други ранливи групи, бидејќи не се информирани за своите права и можности што произлегуваат од овој систем. Новооснованите центри за **информирање на граѓаните** не се доволно транспарентни.
- Недостаток на соработка помеѓу разните субјекти кои пружаат социјална помош. Не постои **соработка помеѓу разните субјекти** што пружаат разни видови на социјална помош, пред се помеѓу центрите за социјална работа, невладините организации, граѓаните и други субјекти, а исто е недоволна соработката помеѓу јавниот и приватниот сектор.

III. ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО, ОДГОВОРНА ЈАВНА АДМИНИСТРАЦИЈА И ЕФИКАСНА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

СУДСТВО

Судството е еден од трите столбови на организацијата и функционирањето на политичката власт. Тоа е една од најстарите институции и во современиот систем на поделбата на власта е средство и инструмент на правната држава за заштита на темелните вредности на правниот поредок и непосредно остварување на слободите и правата на човекот и граѓанинот. Пред судските органи граѓанинот не се појавува како објект на власта, туку и како субјект во конкретниот спор. Судството го ограничува **насилството** и ја стимулира **демократијата**. Без стабилно, смело, самостојно и независно судство, демократијата ги губи основните белези.

Во своето програмско – политичко определување и во својата политичка активност во институциите на власта и вонинституционалните форми на делување, Партијата за Европска Иднина ќе се залага за **дестимулирање и ограничување** на:

- **Политизација** на судството и неговата употреба за постигнување на прагматични политички и други цели;
- Притисоците врз судството кои ја вршат поединци и институции непосредно или прикриено. Особено **притисоците** на носителите на законодавната и извршната власт;
- Неконзистентноста и бавноста на **нормативното регулирање** на судството со што се попречува и забавува конституирањето на неговите институции и нивната ефикасност. Посебно неконзистентноста со законодавството на ЕУ.

- Несовесното и **нестручно вршење** на судските функции со што тие се девалвираат. Несанкционирањето на овие појави е посебен проблем.
- Недоволната **кадровска екипираност**, недоволните и неадекватни просторни услови и опрема или нивното споро подобрување, недоволната техничко – информатичка опременост;
- Бирократскиот однос на носителите на судската функција кон граѓаните и **корупцијата во судството.**

Партијата за европска иднина ќе се залага, ќе ги стимулира, поддржува и ќе иницира активности насочени кон афирмирање на начелата за:

- Независно и **самостојно судство**, што е гаранција за објективно, непристрасно и совесно вршење на судската функција без надворешни влијанија на поединци и институции;
- Уставна и законска определеност на судската функција и организацијата на судството што подразбира и донесување на судските одлуки само врз основа на **Уставот**, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот;
- Еднаквост на граѓаните пред **правосудните институции** и еднаква примена на правото кон сите. Ова подразбира непристрасно применување на правото, унапредување на почитувањето и заштитата на човековите слободи и права, сигурност на секој човек да живее безбедно во рамките на примената на правото;
- **Јавност во работењето** на судовите како гаранција за заштита од арбитражност, затвореност и бирократизација на судовите;
- **Зголемување на ефикасноста** на правосудните органи преку конкретни промени во нивната организација и работење и поедноставување на судските постапки;
- Развивање и применување на **системот на финансирање** на судството како основа на неговата независност и ефикасност;
- Воведување на **современа информатичка** технологија.

ЈАВНА АДМИНИСТРАЦИЈА

Јавната администрација како дел на извршната власт на РМ претставува **алка помеѓу законодавството**, извршувањето и заштитата и остварувањето на правата и слободите на граѓанинот. Преку неа се **остварува најнепосредниот и најсуптилниот контакт**, односно комуникација помеѓу власта и граѓанинот. Затоа таа станува **доминантен критериум** за демократијата во републикава.

Ваквото значење на **јавната администрација** создава две основни линии на конфликтни односи и состојби во македонската практика. Од една страна, **постојанен конфликт** помеѓу јавната администрација како давател на државни услуги и граѓаните како корисници на тие услуги. Од друга страна, **противречност помеѓу донесените ставови**, заклучоци, препораки на политичките партии на власт за надминување на негативните состојби во јавната администрација и зголемување на нејзината ефикасност и експанзијата на негативните состојби, односи и последици. Оттука, не е случајно што реформите во јавната администрација се еден од основните критериуми за остварување на евро-атлантските аспирации на Република Македонија.

Партијата за европска иднина како основни предизвикувачи на кризата во јавната администрација (посебно државната) ги оценува:

- **Експанзијата** на јавната администрација која се изразува во зголемувањето на бројот на вработените во неа, зголемување на зафаќањето од националниот производ, формирање на нови бројни административни институции;
- **Корупцијата** во администрацијата. Јавната администрација е мошне подложна на корупција затоа што ги сервисира правата и обврските на граѓаните.
- **Бирократијата** во администрацијата која се карактеризира со формирање на посебен слој со посебен статус и привилегии, формално писмено комуницирање со граѓаните кое се претвора во цел за себе, безличност, анонимност и тајност во работењето на администрацијата, крут однос кон граѓаните и нивните проблеми.

За да се оствари ваквата глобална насоченост на реформите на јавната администрација, Партијата за европска иднина ќе се залага за:

- **Поедноставување** на структурата на администрацијата, да се дефинираат нејзините надлежности и одговорности;
- Да одговара на **потребите на клиентите** – ефикасно давање на услугите во разумни рокови;
- Поголема **пристапност** на администрацијата до граѓаните – просторна, материјална, разбирливост на документите;
- Активна **партиципација** на граѓаните во контролата над администрацијата;
- Навремено **откривање и санкционирање** на носителите на деформациите во администрацијата.

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Локалната самоуправа е значајна категорија на политичкиот систем затоа што граѓаните, преку нејзе можат да **управуваат за работите** од своето окружување, на тој начин, во некои домени да дадат поголем **придонесе и развој** на локалната заедница, во однос на тоа истите

работи да бидат управувани од државата. Такви дејности се **комуналните** (изградба и одржување на локални патишта и улици, водоводни и канализациски мрежи), **управување** со основни и средни училишта, домови за згрижување на деца и старри лица, итн.

Локалната самоуправа во Република Македонија не е **доволно функционална**, односно се карактеризира со делови што обезбедуваат добра функционалност, но и значајни делови што не ја прават функционална, на тој начин не овозможувајќи да ги оствари своите задачи, односно битно да го подобри задоволување на општествените потреби на локалното население. Во тој контекст **позитивно** е што таа има **уставен и законски статус**, односно што е регулирана со доста закони, бидејќи тоа и **обезбедува транспарентност, стабилност и предвидливост**, значајни и за дејствувањето на нејзините органи и за граѓаните. Понатаму, таа има претежно добро поставени органи, каде што градоначалникот е извршен орган, а советот е претставнички, со добра можност за соработка, но и взаемна контрола. Исто така, законодавецот предвидел и некои форми на **непосредно учество на граѓаните во одлучувањето**, како што се референдумот, граѓанската иницијатива и други. Значајно е дека после 2001 година, локалната самоуправа се здоби со **многу надлежности**, што дотогаш беа на државно ниво, како тие во областа на **локалниот економски развој**, заштитата на животната средина, образованието, социјалната заштита, културата, кои со постоечките надлежности во областа на комуналните дејности, сега ја приближуваат македонската до западните локални самоуправи, со што се отвораат далеку поголеми можности за задоволување на локалните потреби во однос на периодот пред тоа. Сепак, македонската локална самоуправа се карактеризира со **битни пропусти**, на чие надмниување Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се ангажира во значајна мера, кон подобрување на:

- Новиот Закон за локална самоуправа од 2002 година битно ги **зголемува** локалните надлежности, но сепак не ги **изедначува** со тие на развиените локални **самоуправи** во светот, а крајна цел е тие да се изедначат, со што би се оствариле дополнителни развојни можности. Такви се надлежностите во областа на домувањето и здравствената заштита, односно локално управување со институциите од примарната и секундарната здравствена заштита амбуланги, болници, итн.
- Локалната самоуправа не се карактеризира со доволно средства за остварување на своите надлежности, поради тоа што има мал број на **квалитетни извори** на приходи (ДДВ и персоналниот данок, но само со 3,4 - 4% за локални намени). **Финансиската реформа**, за која нашата партија ќе се заложиме, би имала повеќе насоки:
 - a) Зголемување на финансијскиот капацитет на локалната самоуправа.
 - b) Воведување квалитетни извори на приходи.
 - c) Воведување систем за намалување на регионалните диспаритети и постигнување на порамномерен регионален развој и стимулирање на реални регионални проекти .

Нова територијална поделба.

- a) Со територијалната поделба од 2004 година се создадоа и големи, но и просторно **неправилно структурирани општини**. Имено, некои од нив имаат преку 100.000 жители. Некои општини се протегаат на територија долга 40-50 км. Тие се соочуваат со проблеми - или **големо население** или **голема територија** или голем број населени места или комбинација од два или три од наведените фактори, со што, поради нивната големина локалните органи не можат да имаат секогаш **добар увид** и да преземаат секогаш **соодветни мерки** за нивна подобрена реализација. Големата територија го намалува заедништвото, затоа што од практични причини потребите на граѓаните можат заеднички да се реализираат само на помал простор. Освен големината, во голем број општини е проблематична и **територијалната поставеност**. Имено, некои од нив не претставуваат географска целина. Како што се градовите во општините Струга и Охрид се лоцирани во рамнина, а дел од населбите како што се Лабуништа, Бороец, Октиси, Подгорци и др., што претставува ридско - планински регион, комуникациски отцепен од Струшко –Охридскиот региони не претставува целина. Исто така, некои општини се вештачки направени да задоволат етнички и политички мотиви, со што им се намалени развојните можности. Затоа, наша заложба е намалување и **територијално преструктурирање** на големите општини, така како што е зацртано во законот, да бидат природни, географски и економски целини, комуникациски поврзани, што е една од основните претпоставки за општински развој.
- b) **Одвојување на руралниот од урбаниот дел**. Урбаниот дел од општините доминира со општината, поради поголемото градско население и негови претставници во советот и градоначалникот, и по правило задничките средства ги користи за градски намени. Наша заложба е при новата територијална поделба да дојде до што е можно поголемо **одвојување на руралниот дел од градските општини**, кои би **формирале посебни општини** или би се присоединиле кон другите рурални општини. Особено измени во територијалната организација на Општина Струга и враќање на поранешната **Општина Лабуништа**, измени во територијалната организација на главниот град Скопје, решавање на статусот на Општина Кичево
- Јакнење на граѓанските иницијативи и партиципација на локално ниво.

IV. БЕЗБЕДНОСТА И ОДБРАНАТА

БЕЗБЕДНОСТ И ЕВРОАТЛАНСКА ИНТЕГРАЦИЈА

Во услови, кога кризите не познаваат национални граници, меѓународните организации ги темелат своите претпоставки за успешно менаџирање на кризите, врз развој на системот - кризен менаџмент.

Овој систем се развива во структурите на: Обединетите Нации, Северно - Атлантската договорна организација, Европската Унија, Советот на Европа и Организацијата за безбедност и соработка во Европа.

Со зголемување на интересот и ангажирањето во интегративните процеси, “кооперативната безбедност е дефинитивно надеж и перспектива посебно за малите држави”. Таа е процес кој што произлегува од системите за одбрана и безбедност. Таа не е едноставно ширење на демократијата туку претставува безбедност на заедницата која е добробит за сите нејзини учесници и може да биде рамка за регионалната безбедност.

Единствено прогресот на полето на реформите ќе го одреди темпото на интеграција во Евроатлантските структури на секоја земја од Регионот, во кои тежиштето треба да биде дадено во подобрувањето на структурата на безбедносните сили, обуката, опремувањето, интероперативноста, идентификацијата на единиците и капацитетите за НАТО, кои ќе бидат предводени со операции и логистичка поддршка.

За идното интегрирање на Република Македонија во колективните безбедносни системи, Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе иницира напредок во однос на:

- **градење** на трајна мултиетничка демократија;
- **искоренување** на организиранiot криминал и корупцијата и на цврсти основи воспоставување владеење на правото;
- **соработка** во рамките на Регионот; и
- **исполнување** на меѓународните обврски.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе ја продолжи досегашната соработка во рамките на сите регионални и меѓународни иницијативи кои се темелат на вистински вредности. Убедени сме во нашиот капацитет и волја за изградба на постабилен и попросперитетен регион и на тој пат ќе дадеме придонес за силна посветеност на Република Македонија.

Во овој контекст Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе ги **поддржува** аспирациите на РМ за Евроатлантските интеграции. Иако, по Самитот на НАТО во Букурешт, земјите членки на НАТО недвосмислено потврдија дека Македонија ги исполни сите свои обврски и успешно ги реализираше реформските процеси, Република Македонија има право да биде разочарана и има право тоа јасно да го каже, но сепак, со нашата програмска платформа ние покажуваме дека не сме обесхрабрани.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе даде **конкретен придонес** и во билатералниот спор со нашиот јужен сосед, а наша инспирација ќе бидат како признанието за спроведените реформи

така и потребата за нивно продолжување во НАТО и ЕУ контекст бидејќи реформите се процес кој вечно трае и кој не турка напред.

Ќе **докажеме** дека станува збор за вештачки измислен проблем со кој нашиот јужен сосед сака да ја загрози иднината не само на РМ туку и на Западниот Балкан како дел од колективните безбедносни системи. Нашата определба за членство во колективните безбедносни системи и понатаму останува непроменета.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе ја **продолжи** политиката на градење на Армија по стандардите на НАТО, која ќе биде подготвена за дејство во широк спектар на операции, мобилни и флексибилни, за поддршка на цивилните власти, како и за справување со неконвенционални закани. Ова за нас е долгорочна обврска, заради тоа моменталната ситуација ја оценуваме само како нов предизвик, со кој сме сигурни дека успешно ќе се справиме.

Ќе ја **интензивираме** понатамошната соработка во рамките на Политичко – Воениот Управен Комитет на Мултинационалните мировни сили на Југоисточна Европа и Координативниот Комитет за соработка на полето на одбраната – Процес познат како СЕДМ.

Ќе се **залагаме** за продолжување на реформите во полицијата, доближувајќи ја до граѓаните, односно да ја постигнеме посакуваната цел - полицијата сервис на граѓаните.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе **поттикне развивање** на стратегии за намалување на закани и ризиците на критичната информатичка инфраструктура, и тоа:

- Национална стратегија за **безбедност** во ИТ окружување;
 - иновирање на постојната Стратегија за **одбрана** на Република Македонија;
 - донесување на Национална стратегија за **дизајнирање на модел за стратешко менаџирање** на закани и ризици на критичната информатичка инфраструктура; и
 - дизајнирање на ефективни структури за заштита на **критичната информатичка инфраструктура**, како интегрален дел на ефикасен Центар за управување со кризи.
- Овие стратегии ќе доведат до:
 - градење, одржување и **прецизни проценки** на критичната информатичка инфраструктура и клучните цели;
 - унифицирање на напорите (стандарди, протоколи и процедури), како и **проценка на слабите точки** и развивање на план за заштита на критичната информатичка инфраструктурата;
 - **безбедност** на информатичкиот простор;
 - анализа на закани и ризиците и **моделирање на алатки** за развој на ефективни решенија за нивно менаџирање;
 - ефективно партнерство на државните, локалните власти, и приватниот сектор и **интегрирана размена** на информации меѓу нив и граѓаните;
 - градење на партнерство со меѓународната заедница за заштита на транснационалната инфраструктура;

- **подобрување** на комуникациите за јавна безбедност во вонредни ситуации;
- развој на националната свест за стекнување на **оперативни способности** за заштита на критичната инфраструктура во Република Македонија;
- Одржување на **комуникациски** мрежи пред и за време на криза, т.н. кризни комуникациски мрежи;
- Спречување на **меѓународниот тероризам** и криминалитет

Со ова ќе се поттикне и унапредувањето на интегрираното гранично управување, кое има за цел подигнување на повисок степен на безбедноста на државната граница според шенгенските стандарди и регулативи, олеснувајќи ја размената на информации и податоци помеѓу институциите задолжени за овозможување на брз проток на патници и стока на граничните премини. На тој начин, ќе ги приближиме граѓаните на Република Македонија до безвизниот режим на преминување на државната граница.

V. НАДВОРЕШНА ПОЛИТИКА

Paralelno so procesot na osamostojuvaweto na Republika Makedonija (1991 godina) se odviva{e intenzivna aktivnost za me|unardno priznavawe na makedonskata dr`ava i vospostavuvawe na diplomatsko - politi~ki, ekonomsko - trgovski i drugi odnosi so zemjite od Evropa i svetot. Makedonija kako evropska dr`ava, posebno vnanie vo me|unardnite odnosi posveti na vospostavuvawe i razvivawe na sestrani odnosi so zemjite - ~lenki na Evropskata unija. Najprvin, Makedonija vospostavi diplomatsko - politi~ki odnosi so Evropskata unija vo 1995 godina, a potoa usledija i ekonomsko - trgovskite, nau~no - kulturnite i vo zavr{na faza se nao|a makedonskata dr`ava za otvorawe na procesot na pregovori za priem i steknuvawe na polnopravno ~lenstvo vo EU.

Pokraj evropskite zemji, vo me|unardnite odnosi Republika Makedonija vospostavi i razviva sestrana diplomatsko - politi~ka sorabotka so mnogu zemji od svetot, me|u koi posebno so SAD, Kanada i Avstralija. Rezultat od ovie odnosi pretstavuvaat politi~ko - ekonomskata i voenata poddr{ka na Makedonija izrazena niz skore{no potpi{anata amerikansko - makedonska deklaracija za sorabotka i vo zavr{na faza se nao|a priemot na Makedonija vo NATO.

Vo vrska so pra{aweto na odnosite na RM i soseditite, stavot i opredelbata na PEI e razvivawe i unapreduvawe na dobrososedskite odnosi so site zemji od na{eto opkru`uvawe i vo site oblasti od op{testveno-ekonomskata, politi~kata, nau~nata i kulturnata sorabotka

na ramnopravna osnova po~ituvaj}i gi nacionalnite specifi~nosti na sekoja sosedna zemja i narod.

Republika Makedonija vo odnosite so Grcija e mo{ne zainteresirana vo iznao|awe na kompromisno re{enie prifatljivo za makedonskata i za gr~kata strana, pri {to da gi soдр`i nacionalnite specifi~nosti - tradicii, kultura, jazik, folklor i sli~ni etni~ki osobenosti. Zatoa, neophodno e izgraduvawe na op{t konsenzus na rakovodnite politi~ki faktori od pozicija i opozicijata vo RM {to vodi kon nadminuvawe na sporot so imeto i }e se ovozmo`i za skore{no vleguvawe na Makedonija vo NATO i EU.

ПОДДРШКА НА ПРОЦЕСОТ НА ЕВРОРЕГИОНАЛИЗАЦИЈА

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за осуштемствување на принципите или стандардите на еврорегионализацијата кои ќе се имплементирани во европските документи.

Партија за европска иднина (ПЕИ) поаѓа од фактот дека еврорегионализацијата има позитивности кои се во во функција на развојот на РМ, тие се:

- воведување на **децентрализирани единици** како оптимален одговор на предизвиците на XXI век, кои ја олеснуваат дисперзијата на иницијативите од локално на повеќе нивоа на власт,
- развој на **субрегионална соработка** како предуслов за вклучување на државата во меѓународната заедница,
- еврорегионализмот создава стабилна држава бидејќи поседува способност да препознава интереси и потреби на одредени подрачја, што значи придонес кон процесот на **демократизација на општеството во целина**,
- овозможува зачувување на **идеалите и принципите** на почитување на човековите права и демократија како заеднички именител на поставените цели,
- поголем степен на интеграција на европските држави и на државите кои се стремат да станат **पूर्णправни членки** на европското семејство,
- зачувување на **културниот диверзитет** на државите, со почитување на традицијата, историјата и императивите на економски развој и др

Во таа смисла нашите заложби се создавање на неколку вакви еврорегиони на територијата на нашата држава и териториите на нашите соседи:

Еврорегион: Скопје-Ниш-Софија,

Еврорегион: Охрид-Преспа-Струга-Подградец-Корча,

Еврорегион: Струмица-Петрич-Кавала

VI. ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

ОБРАЗОВАНИЕ

Општо познато е дека образованието е најголемата **моторна сила** која повлекува сестран развој на државата која му посветува целосно внимание.

Само **врвно образовани** луѓе можат да создадт врвна технологија за сите потреби.

Само **образовани земјоделци** можат да постигнат врвен квалитет на земјоделските производи, образовани лозари да создаваат врвни вина итн.

Затоа Партија за европска иднина (ПЕИ) **посебен приоритет** му посветува на образованието и образовната политика во државата.

Основно и средно образование

Во Р.Македонија постои училишна мрежа на основни и средни училишта кои низ досегашниот период имаа подеми и падови. Но, општа констатација е дека и покрај досегашните вложувања во иновации низ посовремени наставни планови и програми со вложувања од Владата, од меѓународни фондови, со кредити од Светска банка и слично, квалитетот на наставно-образовниот и посебно на воспитниот процес пред се во средното образование постојано паѓа и покрај високиот број одлични ученици во нив.

Затоа, со цел да се остварат оптималните услови за изведување на наставно-воспитниот процес Партија за европска иднина (ПЕИ) :

1. ќе се залага за натамошно **подобрување на финансирањето** на сите училишта од основното и средното образование и тоа не само со средства од буџетот на Р.Македонија, туку и финансирање од стопанството на Општините и спонзорства кои пак ќе бидат поттикнати со даночни олеснувања.
2. ќе се залага за **целосна опфатеност** на популацијата од училишна возраст во училишната мрежа преку обезбедување бесплатно образование за сите ученици од социјално загрозените семејства по било која основа.
3. ќе се залага за подобрување на состојбите во целата **училишна мрежа**.
4. ќе се залага за поставување на раководни места во училиштата на лица со целосен морален и **стручен интегритет** кои ја имаат поддршката на сите вработени независно од нивната политичка припадност. Само такви лица ќе можат да ги активираат сите вработени, членството на Управните одбори на училиштата како и општинските власти за успешно функционирање на училиштата.

5. ќе се залага за **непречено одвивање** на наставно-образовниот и воспитниот процес во училиштата, за враќање на квалитетот во тој процес кој континуирано ќе се контролира од соодветните институции на Општината и Државата.
6. ќе се залага за **приближување** на училиштата до стопанството преку воведување на практична настава со посебна нагласка врз стручните училишта.
7. ќе се залага за поттикнување на **развојот на приватните училишта** кои би требало да бидат пилот училишта за воведување на нови содржини нови методи на работа.
8. смета дека познавањето на најмалку два светски јазика е неопходно за сите ученици за **успешно соочување** со интегративните процеси на европските простори.
9. го поддржува воведувањето на **државна матура** како екстерно мерило на квалитетот на наставно-образовниот процес кое ќе го стимулира квалитетот и затоа Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за усовршување на државната матура.
10. подобрување на просторните услови изградба и доградба на училишни објекти по руралните средини особено во: Боровец, Могорче, Лабуништа, Пласница и др.

За образовна политика во високото образование со квалитет на висина

Во Р. Македонија подолго време постоеше само Универзитетот во Скопје. Кон крајот на седумдесетите години се отвори Универзитетот во Битола. За задоволување на потребите за школување на мајчин јазик за учениците кои завршуваат средно образование во училиштата со настава на албански јазик се отворија учте два универзитета во Тетово. И покрај релативно големиот број на факултети на овие универзитети поради разни причини тие не беа во состојба да ја прифатат целокупната популација завршени средношколци во тековната година. Затоа голем број од нив беа принудени да го продолжат своето образование во соседните земји, а некои од нив со подобри финансиски можности, во потрага по квалитетно образование, најчесто без намера да се вратат, заминуваа во земјите на Европската Унија, во САД и други земји. Учениците без финансиски можности беа препуштени на долгите редови и без некоја посебна надеж во агенциите за вработување низ Р. Македонија или пак едноставно се препуштаа на улица. На тој начин, тие остануваа без можноста за остварување на едно од основните човекови права – правото на образование!

Ако на тоа се додаде дека подолго време Законот за високо образование не ги следеше современите процеси во високото образование во странство од кои е најважен Болоњскиот процес и ако се каже дека Владата на Р.Македонија не успеа да обезбеди пристап на универзитетите од Р.македонија до одредени програми од Европската Унија во рамките на високото образование, тогаш е сосем јасно дека таа состојба се одрази на структурната поставеност на државните универзитети и пред се на квалитетот на студиите.

Сега е сосема јасно дека постоечката мрежа на универзитети и факултети (државни и приватни) е сосема доволна не само да ја прифати целокупната популација завршени

средношколци туку и да прифати студенти и од соседните земји. Затоа Партија за европска иднина (ПЕИ) :

- **нема да го поддржува** мултиплицирањето на веќе постоечките капацитети затоа што со тоа ќе се мултиплицираат сите тешкотии и сите слаби страни на високото образование
- ќе се залага **за квалитет** во високото образование но низ веќе постоечките капацитети
- ќе се залага за **отстранување** на сите **недостатоци, неискажаности** или двосмислености во неодамна донесениот Закон за високо образование со цел тој да стане појдовна основа за непречен развој на високото образование
- ќе се залага за високо **образование кое ќе обезбеди побрз развој** на земјата во целост
- ќе се залага за **рамноправен третман** од државата на државните и приватните универзитети
- ќе се залага за финансирање на **државни квоти и на приватните универзитети** посебно на факултети и насоки кои немаат свој пандан на државните универзитети и студии кои оформуваат дефицитарни кадри

ПАРТИЈА ЗА ЕВРОПСКА ИДНИНА (ПЕИ) ќе се залага за рамноправен третман на студентите на државните и приватните универзитети во поглед на стипендиите, сместувањето во студентските домови, при добивањето на стипендии за усовршување во странство и слично.

НАУКА

Погрешниот третман на науката и научно-истражувачката дејност како трошок на општеството, придонесе таа да се симне на најниско ниво со тенденција за нејзино забавување и бесперспективност во развојот. Наместо да се нагласи и посвети особено внимание на науката како значаен фактор во развојот на РМ, ваквиот погрешен пристап кон неа остави негативни последици посебно и во научно-истражувачката дејност и во одлевањето и заминувањето надвор од земјата на научниот кадар.

За промена на овие негативни состојби Партија за европска иднина (ПЕИ) првенствено ќе се залага и **застапува** во **изготвување** на национална развојна стратегија на науката и научно-истражувачката дејност преку создавање на подобри материјални услови на постојниот научен - кадровски потенцијал, потоа обнова со нови млади научници - истражувачи, па зголемување на стапката за науката од БДП.

Науката и научно-истражувачката дејност создава реални можности и основи за развојот и на образованието, и на културата и на стопанството и воопшто на севкупниот напредок на РМ.

Создавањето на национални и регионални научно - истражувачки центри од сите области и подобрување на нивната материјална основа, претставува гаранција за севкупниот развој на земјата. Притоа, Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за **научно - стручно**

усовршување особено на младите кадри во **престижните истражувачки центри** во Европа и светот и нивно враќање и примена на знаењата и искуствата во Република Македонија.

КУЛТУРА

Република Македонија има мошне богато, разновидно културно наследство кое низ вековите го дефинирало идентитетот на нашиот народ. Нашето културно наследство е богато со народно творештво, бројни културно-историски споменици, пребогати фрескоживописи, иконостаси и икони, занаетчиски производи со уметничка вредност, обичаи, традиции, фолклор, богато археолошко наследство и ред други области.

Во Р.Македонија има исто така и институции од областа на културата чиј развој е обележан со подеми и падови во функција на односот на државата кон нив и на вработените во самите тие институции. Состојбите во институциите од областа на културата е општо позната (постојан недостиг на средства, според тоа и на активности, постојани партиски именувања на раководни лица пропратена со јавни полемики, одлив на археолошките артефакти во странство и ред други непријатности).

Подобро запознавање со сопствената култура од сите области и достоино претставување на нашата култура во Европа и пошироко во светот како битно обележје на идентитетот на нашиот народ;

Оспособување на институциите од областа на културата за успешно остварување на нивните програми за работа.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за **континуирано подобрување** на финансиските состојби во институциите од областа на културата.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за поставување на лица со целосен **морален и стручен интегритет** на раководни места во тие институции независно од нивната национална, верска и партиска припадност.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага **посебно внимание** да му се посвети на семинарот за македонски јазик, литература и култура, како и на функционирањето на Лекторатите по македонски јазик, литература и култура во светот.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за **натамошно истражување на археолошкото** богатство и за негово претставување пред домашната и светската јавност.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за целосна **реставрација и конзервација** на културно историските споменици од најголемо значење.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за целосна **дигитализација** на културно-историското и книжевно наследство.

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе се залага за **вклучување на институциите** на Обединетите нации од областа на културата во поддршката и финансирањето на активностите од областа на културата во нашата земја.

Особено ПЕИ ќе се залага за изградба на домови на културата по руралните средини како во: Лабуништа, Подгорци, Октиси, Могорче, Пласница и др.

VII. ИНФОРМАЦИСКО-КОМУНИКАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

Развојот на информациско-комуникациските технологии во една држава има директно каталитичко дејство во следните клучни области:

- **Продуктивност и иновативност,**
- **Модернизација на јавниот сектор,**
- **Напредок во науката и технологијата**

Тргувајќи од овој факт, Европската унија ја започна својата седма рамковна програма (Seventh Framework Programme – FP7) за истражување и технолошки развој со која ќе се финансираат проекти во периодот од 2007 до 2013 година. За таа цел се предвидени повеќе од педесет милијарди евра, од кои само за ИЦТ секторот се предвидени повеќе од девет милијарди евра. Преку оваа програма ЕУ се стреми:

- Спремно да ги дочека **предизвиците** на новите глобализациски текови преку засилување на иновативноста, креативноста и компетитивноста на економијата
- Да ги **примени врвните научни** сознанија во сите технолошки области
- Да ги **модернизира** сите елементи на јавниот сектор од здравство, образование и култура, транспорт ...
- Да го **подобри квалитетот** на живеење и да ги пресретне новите социјални предизвици

Според IDC (**International Data Corporation**) во следните пет години се очекува зголемување на ИТ потрошувачката во Македонија со просечен годишен пораст од приближно 20%.

Сите овие факти наведуваат на тоа дека на развојот на информациско-комуникациските технологии и пазар треба да им се посвети посебно внимание, не само заради потребата од држење чекор со светските економии, туку и заради постоењето на реална опасност од зголемување на дигиталната двоеност (Digital Divide) за чие постоење сме сведоци. Исто така, за да се постигне

одржлив развој, неопходно е да се реализира повисок економски раст преку зголемена конкуритивност и продуктивност. Потребно е да се изврши прилагодување на економската реалност соочена со поголемите ефекти на глобализацијата на пазарот, и фачање чекор со технолошките промени. Истовремено, потребно е да се модернизираат јавните сервиси, да се опфатат критичните предизвици во областите како што се, здравството, стареењето на популацијата, енергетската ефикасност, безбедноста и тн.

Партијата за европска иднина, согледувајќи ги глобалните трендови во оваа исклучително значајна област, ќе се стреми кон приклучување и активно учество на Република Македонија во FP 7 програмата на Европската унија и тоа преку седумте главни предизвици:

- **Развој на конзистента и стабилна ИЦТ инфраструктура**
- **Продор на когнитивните системи** и интерактивноста
- Развој на **компонанти, системи и инженеринг** за поддршка
- Развој на **дигитални библиотеки** и концептот на содржини
- Развој на **оддржливо и персонализирано здравство** поддржано од најновите ИЦТ технологии
- **Мобилност, одржливоста на околината** и енергетска ефикасност
- **Независно живеење** и инклузивност

Притоа, треба да се напомене дека Европската Унија заедно со истражувањата во областа на новите технологии дава поддршка за т.н. хоризонтални акции, како што се меѓународната соработка со земјите во развој. Партијата за Европска иднина го гледа развојот на Информациско комуникациските технологии во Република Македонија преку активно вклучување во овие глобални токови.

VIII. СПОРТ

Спортот и спортските активности како воспитни и културни фактори се основа во доминантниот дел од воспитно-образовниот систем на Република Македонија. Спортот е специфичен креативен фактор на културата воопшто кој во себе ги обединува етичко-воспитните, производно-општествените и здравствено хигиенските функции на човекот во нашето општество.

Придржувајќи се кон Законот за спорт а потенцирајќи ја приватизацијата на истиот, може да се даде придонес во отварањето на приватни спортски школи, клубови, граѓански асоцијации, во кои приватната иницијатива во просторно-материјални услови ќе ја поттикне младата популација во изборот на спортот и спортувањето. Спортот како специфична сфера на севкупниот општествен развојот ќе претрпи промени доколку во неговите сегменти **навлезе менаџментот** како насока, правец за поставување на неговите афирмативни вредности.

Не постои врвен спорт **без масовност и аматеризам**, и спротивно, од масовноста и аматеризмот може да се црпи и изгради врвен спортист.

Затоа ние како Партија за европска иднина ќе вложуваме и ќе ја **поддржиме секоја приватна ницијатива** која ќе обезбеди оптимални услови за бавење со спорт и спортски активности на сите оние кои за тоа покажуваат интерес. Посебно, не смееме да ја заборавиме нашата македонска фолклорна и културна традиција. Ќе вложуваме за нејзината афирмација и развој во регионите каде се чувствува запоставувањето во правец на:

- Создавање на **просторно-материјални услови** за бавење со спорт и спортски активности;
- Обезбедување на **професионален наставен кадар** (наставници, професори, тренери, спортски менаџери);
- **Соработка** со сите спортски работници, Спортските сојузи, Агенцијата за млади и спорт, Олимпискиот комитет на Македонија,
- **Воспоставување на врски** и соработка со спортски клубови и спортски организации од други држави, со посебно внимание и заложба за испраќање на потенцијални млади кадри на усовршување во престижни европски центри и факултети на научно-стручно усовршување и повратно пренесување на тие искуства во нашата земја.
- **создавање и изградба на спортски капацитети:**
 - Спортска сала во Лабуништа
 - Спортска сала во Октиси
 - Спортска сала во Подгорци
 - Спортско рекреативен центар-Равење во Боровец
 - Спортска сала во Могорче
 - Спортска сала во Велебардо
 - Спортска сала во Пласница
 - Спортска сала во Долнени

Партија за европска иднина (ПЕИ) ќе настојува во РМ да се **аплицираат европските стандарди на спортот** :

- **Развој на спортот во најниските структури**
- **Ангажираност кон национална идентичност**
- **Организирање на големи меѓународни натпревари**

Финансирањето во спортот според програмската определба на ПАРТИЈА ЗА ЕВРОПСКА ИДНИНА (ПЕИ) е проблем на спортските организации и нивните менаџери. Неразделен дел од процесот за финансирање во спортот е систематизирањето на изворите за добивање средства, како и изјаснувањето на нивниот механизам :

- **Државни средства** – средства од државниот буџет, општинските буџети, буџетот на агенцијата ма млади и спорт.

- **Спонзорство.**
- **Продажба на телевизиски и рекламни права.**
- **Награди** за учество на натпревари.
- **Трансфери** на натпреварувачи , тренери.

Затоа за Партијата за европска иднина (ПЕИ) потребна е нова стратегија чиија што цел е многу јасна: треба да се обезбеди европски третман на спортот, спортските организации и физичкото воспитание во РМ.

ПАРТИЈА ЗА ЕВРОПСКА ИДНИНА

Контакт и информации:

Тел. ++ 389 2 3177323

kontakt@pei.org.mk

Булевар: Водњанска бр. 23

Скопје

Тел. 046/784764

ЈНА бб,

Струга

Web site: <http://www.pei.org.mk>